Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזער צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומערירען אונד דער פרענומעראציאנס-בעטראג בעגיננט מיט דעם טאגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיצנער בולוואר נומ' 29 וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג, אונד קאסטעט

פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר' ע' וו'
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר' ע' וו'
פיערטעליעהר' 2 גולד. 5 קר' ע' וו'

Nr. 140. צווייטער יאהרגאנג. | פעסט, מאנטאג ד טבת ה.תרמ"א. | Pest, den 6. Dezember 1880.

ביסמארק אונד דיא יודען.

וויר האבען אין פאריגער נוממער, איינער טעלעגראפישען מעלדונג צו פאלגע, דיא מיטטהיילונג געבראכט, דאס ביסמארק זיך אין איינעם ארטיקעל אין דער „בערלינער צייטונג" דאהין ענטשולדיגט האבע, דאס ער אן דען וויהלערייען געגען דיא יודען קיינען אנטהייל האבע אונד דאס פארגעהען שטאקערס איפ'ס ענטשיעדענסטע פערדאממטע.

אין דיעזעם זיננע לויטעטע ווירקליך איינע טעלעגראפישע דעפעשע אויס בערלין. וויר פרייעטען אונס איפריכטיג, דאס פירסט ביסמארק מיט איינער זאלכען אפפענען ערקלערונג איינגעטרעטען, דיא דאך פאללקאממען געאייגנעט וואר, דיא יודענהעטצער אין איהרעם טרייבען איינצושיכטערן, דא זיא דאך ניכטס אינטערנעהמען ווערדען, וואס געגען דען וויללען דעס מעכטיגען פירסטען ביסמארק פערשטאסען זאללטע. דאס וואר אללערדינגס זעהר ערפרייליך. —

נון ליעגט אונס אבער אויך דער ווארטלויט דיעזער ביסמארק'שען ערקלערונג פאר. ליידער איזט דיעזעלבע ניכט זא יודענפריינדליך, וויא מאן נאך דער ערוועהנטען טעלעגראפישען מעלדונג מיינטע. וויר זעהען פיעלמעהר, דאס וועגן מאן פריהער בעהויפטעטע, דאס דיא יודענפיינדע זיך אויף ביסמארק שטיטצען, אן דיעזער בעהויפטונג דאך אויך עטוואס וואהרעס זייא. דיא ערקלערונג ביסמארקס לויטעט וויא פאלגט:

„איך האבע אן דער פיינדליכען בעוועגונג געגען דיא יודען קיינען אנטהייל. איך פעראורטהיילע זאגאר דאס טרייבען דעס האפ-פרעדיגערס שטאקער. אינדעם וויל איך אויך אין דער יודען-אנגעלעגענהייט מיך ניכט דער איבעריגסטען פארטשריטטס-פארטייא אנשליעסען, וועלכע עס זיך צור אויפגאבע מאכט, יעדען טאדעל געגען דיא יודען ניעדערצושלאגען. איך מיסבילליגע עס בלאס, וועגן דיא יודען אלס מענשען איבערהויפט אנגעגריפפען ווערדען. איינע זאלכע איגנערעכטע בעוועגונג געהט נור פאן לייטען אויס, דיא ניכט נור פיינדע דער יודען, זאנדערן אויך מיינע פיינדע זינד; נעמליך: פאן דער קאטהאלישען גייסטליכקייט אונד דען זאגענאננטען „שטאאט-קאנזערוואטיווען". וואס העררן שטאקער בעטריפפט, זא פערפאלגט דיעזער דיא יודען ניכט וועגען איהרער רעליגיאן אונד אויך ניכט וועגען איהרער אבשטאממונג, זאנדערן וועגען איינצוראמטליבערישען, דיא זיא אים געזעללשאפטליכען לעבען, אים האנדעל אונד וואנדעל, הערפארריעפען. העטטע זיך העררן שטאקער דאראויף בעשרענקט, דיעזע איבעלשטענדע, אין זיינער איינגענשאפט אלס האפפרעדיגער, פאן דער קאנצעל הערב צו קריטיזירען, זא וועררע ער אין פאללעם רעכטע; יא ער העטטע היעמיט נור זיינער פפליכט אלס פרעדיגער גענוגט. היערין ליעגט עבען דאס פאררעכט דער קאנצעל, דאס מאן דא אללעס שלעכטע, פאן וועם אימטער דאסועלבע הערריהרט, מאדעלן דארף. דורך דען מאראלישען איינפלוס קאנן יא מאנכעס איבעל אהנע יעדע געוואלטהעטיגקייט בעזייטיגט ווערדען. אללויין העררן שטאקער בעגאב זיך אויך אין פאלכס-פערזאממלונגען אונד זוכטע דא דען אייגענניטץ אונד דיא ליידענשאפטען דעס איינצעלנענס-פעהיגען פאבעלס אויפצושטאכעלן — אונד דאס וואר אללערדינגס פערדאממענסווערטה. אויף דער קאנצעל רופט מאן דאגעגען דען היממלישען ריכטער געגען דיא איבעלטהאטען דער מענשען אן. העררן שטאקער האט אבער דען ראהען פאבעל צום ריכטער איינגעזעטצט איבער דיא פאן איהם געשילדערטען פערגעהונגען דער יודען. דאס קאנן אבער ניכט צור פערבעססערונג דער צושטענדע פיהרען, זאנדערן בלאס צו טרויריגען איבערשרייטונגען אונד געוואלט-טהאטען!"

„איך שטעללע מיר איינע גאנץ אנדערע לאזונג דער יודען-אנגעלעגענהייט פאר, וועלכע זאוואהל דיא יודען אלס אויך דיא דייטשען בעפריעדיגען ווירדע. דיא יודען זאללען איהרע גלייכשטעללונג אונגעשמעלערט געניעסען; אללויין זיא זאללען זיך בעשטרעבען, ווירקליך דעם דייטשטהומע זיך אנצושליעסען, אין דעם זיא איהרע זעטטליכע קראפט שאפפען. דאס פערשטאסט דאך ניכט געגען איהרע רעליגיאן. זיא זאללען דען איבריגען בירגערן פאללקאממען גלייכגעשטעללט זיין, אבער ניכט רעגירען. דענן איינעם דירפען זיא ניכט פערגעססען: דיא יודען איינען זיך איינמאל ניכט, איינען שטאאט פאן לענגערער דויער צו גרינדען. זעלבסט אים הייליגען לאנדע האטטע איהר שטאאטס-וועזען קיינען בעשטאנד, דא דער יידישע שטאאט, דער פאן קאניג דאוויד געגרינדעט ווארדע, גלייך נאך דעם טאדע זיינעס זאהנעס, דעם קאניגס סאלאמא, אין צוויא העלפטען צערפיעל. דיא יודען זאללטען זיך אין איראפא אום זא וועניגער צור רעגיערונג דרענגען. זיא זאללען איינז. פיר אללעמאל דאראויף פערציכטען, זיך אין דיא רייהע דער רעגיערענדען, דער מיניסטער אונד שטאאטס-מענער, הינינצודרענגען. דיא דייטשען ווירדען יא נימאלס דיעזע יידישע פרעמד-הערשאפט ערטראגען. אונד דאנן פערלייגנען יא דיא יודען איהרע איינענע נאציאנאליטעט, וועגן זיא דאראן פערגעססען, דאס זיא אלס יודען דאך ניכט אנדערע נאציאנען בעהערשען קאננען, מיט איינעם ווארטע: דיא יודען זאללען איהרע גלייכשטעללונג בעהאלטען, דאך זיך אים דיא רעגיערונג ניכט קיממערן, דא זיא היעצו ניכט טויגען, אונד דיא רעגיערונג פרעמדער נאציאנען איבערהויפט ניכט אין יידישע הענדע איבערגעהען דארף." —

זא ווייט דיא ערקלערונג ביסמארקס. מאן ווירד אלזא, דאס דיעזעלבע עבען ניכט יודענפריינדליך איזט. נאמענטליך קאנן ער עס איינינען בעאבטען יידישען דעפוטירטען, וויא דעם בעריהמטען הרי לאסקער אונד זיינען פריינדען, ניכט פערציהען, דאס דיעזע אויך איהם אונד זיינער ווירטהשאפט דארט אן דען לייב גינגען. ער וויל אלזא פאר אללעם ניכט דולדען, דאס אויך איין יידישער מיניסטער ווערדע אדער איינע אנדערע האהע שטאאטס-שטעללע בעקליידע; וויא גאנץ אנדערס שפראך אדער שריעב לארד בעאקאנספילד אין זיינעם נייען ראמאנע, איבער וועלכעס וויר אין פאריגער נוממער איינען אויסצוג געבראכט. ער זאגטע נעמליך גאנץ דאס געגענטהייל: „דיא יודען האבען שאן יעטצט איינען דורכגרייפענדען איינפלוס אויף דיא געשטאלטונג דעס שטאאטסוועזענס; אללויין זיא ווירדען באלד מיט דער גרעבסטען פארדערונג אויפטרעטען, דאס זיא ניכט מעהר בלאס אלס רעגיערטע לעבען וואללען, זאנדערן אויך אלס מיטרעגיערענדע!" — דאס איזט איין ווארט, וועלכעס פאן ווירקליכער יודען-פריינדליכקייט צייגט. דאך ביסמארק זאגט איבעריגענס, דאס דיא יודען, נאמענטליך אין איראפא, איינז. פיר אללעמאל דאראויף פערציכטען מאגען, אן דער רעגיערונג טהיילצונעהמען, וויל דיא נאציאנען דיא יידישע פרעמדהערשאפט ניכט דולדען ווירדען!

אונד אויך היערין ליעגט איין גוט שטיק יודענפיינדליכקייט, וועגן ביסמארק בעהויפטעט, דאס דיא יודען גאר ניכט דיא פעהיגקייט בעזיטצען, איינען שטאאט פאן לענגערער דויער צו גרינדען. ער ווייזט דאראויף הין, דאס דער יידישע שטאאט אלסבאלד אין 2 העלפטען געטהיילט ווארדע! נון, דאס וואר איינע גאטטליכע פיגונג. צווייטענס האט יא עבען נור איין זאלבער מענש דיעזע בעדויערליכע שפאלטונג פאללבראכט, דער דאס יודענטהום פערלייגנעטע אונד איינען גראבען גאטצענדיענסט איינפיהרטע. אללויין איינעם מאכטען וויר העררן ביסמארק פראגען: זייט וואנן איזט דענן דער דייטשע שטאאט איין איינהייטליכער? פאר דעם לעטצטען קריעג געגען פראנקרייך וואר דייטשלאנד ניכט אין צוויא העלפטען געשפאלטען, זאנדערן — אין 36, זאגע: זעכסאונדדרייסיג טהיילע! אונד דאס האבען וואהל דאך ניכט דיא יודען פערשולדעט: מיט מעהר רעכט קאננטע אלזא פירסט ביסמארק זאגען, דאס דיא דייטשען ניכט דיא פעהיגקייט האבען, איינען איינהייטליכען שטאאט צו בילדען. אונד וועגן דער מעכטיגע רייכסקאנצלער פירסט ביסמארק איינמאל דיא איינען שליעסט, דאנן זינד וויר דורכאויס ניכט געוויס, דאסס דאס דייטשע רייך זיך וויעדער אין אונצעהליגע שטיקע צערשטיקעלט, וויא דיעס אויך ביזהער דער פאלל וואר.

אינדעם האט דיעזע ביסמארק'שע ערקלערונג שאן איהרע באזען פריכטע געטראגען. עס ווירד נעמליך אויס בערלין פאם 2-טען דיעזעס פאלגענדעס טעלעגראפירט: „העדר אוניווערזיטעטס-פראפעססאר לאססאן, איין געטויפטער יודע, האט זיך יינגסט געגען דיא יודען-העטצערייען אויסגעשפראכען. געסטערן ווארדע ער פאן דער צאהלרייכען שטודענטענשאפט אויסגעפפיפפען אונד מיסהאנדעלט. דערזעלבע וואללטע דעננאך זיינען פארטראג פארטזעטצען, ווארדע יעדאך פאן דען אויפגערעגטען שטודענטען פערהינדערט. דער אוניווערזיטעטס-רעקטאר אונד דיא אוניווערזיטעטס-ריכטער מוסטען איינשרייטען, אום דעם שקאנדאלע איין ענדע צו מאכען!" —

דאס האט אלזא העדר ביסמארק מיט זיינער ערקלערונג בעווירקט, אין דער ער וואהל דאס פארגעהען שטאקערס פערדאממטע, טראטצדעם אבער פערמאגע איהרעס יודענפיינדליכען אינהאלטעס גאנץ געאייגנעט איזט, דיא יודענהעטצער, אנשטאטט איינצושיכטערן, נאך צו ערמונטערן.

איינע רעדע פאן מאריץ יאקאי.

אין דער פארגעסטריגען זיטצונג דעס אונגארישען רייכסטאגעס היעלט דער ליבעראלע דעפוטירטע מאריץ יאקאי איינע זעהר שאנע אונד וויטציגע רעדע, אין וועלכער ער דיא רעגיערונג צו פערטהיידיגען אונד רעדען געגנער לעכערליך צו מאכען זוכטע. דיא אינטערעססאנטעסטען שטעללען דיעזער רעדע לויטען פאלגענדערמאסען:

„געעהרטעס הויז! דיא לאגע אונזערעס לאנדעס איזט יעדענפאללס איינע שוויעריגע: אונזערע שולדען זינד פיעל, אונזערע שטייערן זעהר דריקענד. דאס וויל איך ניכט לייגנען. אבער דאס לייגנע איך, דאס אן אלל דיעזעם אונגליקע אונזערע רעגיערונג שולד זייא. וויר האטטען פאם יאהרע 1848 ביז 1867 איינען זעהר טרויריגען צייטרוים פאן 20 יאהרען, וואו דיא עסטערייכישע רעגיערונג אויף דאס אללערשלעכטעסטע ווירטהשאפטעטע. דיא זעלבסטשטענדיגע רעגיערונג, דיא אונגארן זייט

מר זוטרא .II

דאס צווייטע העפט פאָן הערךן מ׳ עהרענטהיילס „יידישעם פאָטיליענבוך“ איזט אם 1־טען דיעזעס פינקטליך ערשינענ. דאסזעלבע איזט נאָך וויט אינטערעססאנטער אלס דאס ערסטע העפט. עס ענטהאַלט : 1) דיא אויספיהרליכע בעשרייבונג דעם יידיש־כאזארישען רייכעס (מלכות הכוזרים); 2) דיא לעבענס־בעשרייבונגען פאָן פאָלגענדען מענערן, דיא זעלבסטשטענדיגע יידישע שטאאטען געגריגדעט, נעמליך : דען ברידערן אזינאי אונד אני־לאי אונד יוסף רבי; 3) דיא לעבענס־בעשרייבונגען פאָן 3 עקסילארכען (ריישי גלותא), נעמליך : מר זוטרא .II, בוסתנאי אונד דוד בן זכי; 4) דיא לעבענס־בעשרייבונגען פאָן 5 גאונים אים „בבל“ אונד צוואר : מר כהן צדק .II, סעדיה, ר׳ שרירא אונד זיינעם זאָהנע ר׳ האי אונד ענדליך דעם אללער־לעטצטען גאון אים בבל, ר׳ שמואל בן עלי, דער דירעקט פאָן שמואל הנביא אבשטאממטע.

וויר וואָללען דיעזעם צווייטען העפטע פאָרלייפיג דיא לעבענס־בעשרייבונג דעם עקסילארכען (רייש גלותא) מר זוטרא .II ענטנעהמען, ווייל זיינע טהעטיגקייט וואהרהאפט איבעררא שענדעם ביעטעט. דאס זעלבסט וועניגען געלעהרטען בעקאנגט איזט.

מר זוטרא האט צו אנפאנג דעם 6־טען יאהר־הונדערטס געלעבט, גלייך נאך דעם לעטצטען אמירא רבינא. דאמאלס רעגיערטע איבער בבל איין קאָניג פערזישער אבשטאממונג, נאמענס קאָבאד. דיעזער מאָנארך וואר קיין שלעכטער מענש, אלליין ער וואר איין שוואכקאָפּף אונד ליעס זיך פאָן דען מאַגיערן (פערזישען גייסטליכען) ביא דער נאזע הערומפיהרען. דיא פערזער גלייבטען דאמאלס אן 2 גאָטטער, נעמליך : איינען גאָטט דעם גוטען (פּיעל טוב) אונד איינען גאָטט דעם באָזען (פּיעל רע). פּיעלע ליעסען זיך צו יענער צייט פאָן דער בעהויפּטונג, דאס צוויא גאָטטער עקסיסטירען (שתי רשויות), פאָרלייטען, נור דיא יודען האטטען איינען ריינען בעגריפף פאָן דער פאָללקאָממענען איינהייט גאָטטעס (ה׳ אחד).

נון שטאנד צו יענער צייט איין שוואַרמערישער מאַגיער אויף, נאמענס מאַצדאַק, דער דא זאַגטע : מאַן מוס דאהין וויַרקען, דאס דער גאָטט דעם גוטען איבער דען גאָטט דעם באָזען זיעגען זאָלל. דא זאָגסט דיא מענשען ניע גליקזעליג וועדרען קאָננטען, דא דער גאָטט דעם באָזען זיא צו אללערלייא פאָרברעכען אנרייצט. וויא איזט אבער דיעזעס ציעל צו ערדרייכען? דא פערפּיעל מאַצדאַק אויף איינען האָכסט אונגליקליכען אונד וואהנזיניגען פלאַן, ער זאַגטע נעמליך : דיא פאָרברעכען דער מענשען ריהרען איינענטליך נור פאָן דער זוכט נאָך פרעמדעם פאָרמאָגען אונד פרעמדען ווייבערן הער, דעסהאלב גיבט עס זאָ פּיעלע דיעבע, רייבער אונד עהע־ברעכער. וויר מיססען דאהער דען „קאָממוניסמוס“, דאס הייסט : דיא גיטער־ אונד ווייבער־געמיינשאפט איינפיהרען. נון ווירד עס מעהר קיינע דיעבע, קיינע רייבער אונד קיינע עהע־ברעכער געבען קאָננען, דא יא אללעס געמיינשאפטליך איזט. זאָ ווירד דער גאָטט דעם באָזען זיינע געוואַלט פערליערען, דא עס יא מעהר קיין פאָרברעכען געבען קאַנן. צו וועלכעם ער דען מענשען פערפיהרען זאָללטע! —

אונזערע לעזער וויססען הייטע שאָן, דאס דער „קאָממוניסמוס“ יעדע געזעללשאפטליכע אָרדנונג, יעדעם געגרינדעטע שטאאטסוועזען אונטערגראבט אונד פערניכטעט. (שלוס פאָלגט.)

פערלאָזונג

1) דער 1864־ער לאָזע.

ביא דער אם 1. דעצעמבער 1880 פאָרגענאממענען ציעהונג, וואורדען פאָלגענדע סעריען געצאָגען: 311 1069 1332 1601 1669 1685 2036 2234 2255 2401 2534 3084 3810 אונד 3886. — פאָן דיעזען פּיעל דער הויפּט־טרעפפער מיט 200000 גולד׳ אויף ס׳ 3810 נ׳ 49; — דער צווייטע טרעפפער מיט 20000 גולדען אויף ס׳ 2234 נ׳ 88; — דער דריטטע טרעפפער מיט 15000 גולד׳ אויף ס׳ 3810 נ׳ 91 — אונד דער 4־טע טרעפפער מיט 10000 גולד׳ אויף ס׳ 3084 נ׳ 80; — פערנער געוואננען : יע 5000 גולדען ס׳ 1601 נומ׳ 20 אונד ס׳ 2255 נ׳ 14; יע 2000 גולדען ס׳ 1685 נומ׳ 5, ס׳ 2036 נ׳ 63, ס׳ 2401 נ׳ 48; יע 1000 גולד׳ ס׳ 1069 נ׳ 30, ס׳ 1685 נ׳ 18, ס׳ 2036 נ׳ 71, ס׳ 2255 נ׳ 96, ס׳ 2534 נ׳ 28 אונד ס׳ 3084 נ׳ 98, יע 500 גולדען : ס׳ 311 נומ׳ 73, ס׳ 1069 נומ׳ 10, 49, ס׳ 1332 נומ׳ 11, 14, 100, ס׳ 1669 נומ׳ 81, 91, ס׳ 1685 נומ׳ 68, ס׳ 2036 נומ׳ 16, ס׳ 2234 נומ׳ 90, ס׳ 2255 נומ׳ 13, ס׳ 2401 נומ׳ 21, ס׳ 2534 נומ׳ 61, ס׳ 3810 נומ׳ 10; יע 400 גולדען : ס׳ 1069 נומ׳ 67, 71, ס׳ 1332 נומ׳ 7, 90, ס׳ 1601 נומ׳ 73, ס׳ 1685 נומ׳ 54, ס׳ 2036 נומ׳ 12, ס׳ 2255 נומ׳ 11, 89, 95, 99, ס׳ 2534 נומ׳ 2, 76, ס׳ 3084 נומ׳ 89, ס׳ 3810 נומ׳ 38, 41, ס׳ 3886 נומ׳ 7, 27, 32, 97.

אויף אללע איבריגען פערלאָזטען סעריען פאַללט דער געריגגסטע געווינן פאָן יע 200 גולדען.

2) דער וויגדישגרעטצ־לאָזע.

ביא דער אם 1־טען דעצעמבער 1880 פאָרגענאממענען ציעהונג דיעזער לאָזע פּיעל דער הויפּט־טרעפפער מיט 20000 גולדען אויף נ׳ 20523 — אונד דער צווייטע טרעפפער מיט 2000 גול׳ אויף נ׳ 34536, פערנער געוואננען : יע 1000 גולדען נומ׳ 19696 73993; יע 500 גולד׳ נ׳ 21019 75266; יע 100 גולדען נ׳ 9165 22370 41469 47923 54201 55625 74283 76498 97635; יע 50 גולד׳ נ׳ 1412 2625 4186 14084 15097 23118 29697 49982 61433 71097 74796 81305; יע 45 גולד׳ נ׳ 8910 26310 36437 47532 47839 70729 84585 84818 87211 88652 92741 אונד 93498.

לאָטטא־ציעהונג פאָם 1־טען דעצעמבער 1880.

הערמאננשטאדט :	53	70	73	88	17
לעמבערג :	30	37	57	40	80
פראג :	48	58	81	23	11

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטריידע־געשעפט. פאָן ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך. —

ווייצען, טהייס־ 200 מטרצ׳ 78 קילא 13.10 גולד. 100 מטרצ׳ 75.5 קילא 12.27½ גולד. 100 מטרצ׳ 75.6 קילא 12.70 גולד. 650 מטרצ׳ 74 קילא 12.45 גולד. 1500 מטרצ׳ 72.5 ק׳ 11.65 גול.— 300 מטרצ׳ 74 ק׳ 13.10 גול׳ 100 מטרצ׳ 75 קילא 12.50 גולד. פעסטער־באָדען 400 מטרצ׳ 80 קילא 13.40 גולד. — 700 מעטערצ׳ 74 קילא 12.05 גול. 100 מטרצ׳ 75.3 קילא 12.40 גול.— 200 מטרצ׳ 76.5 ק׳ —.12 גול. 100 מטרצ׳ 75.5 ק׳ 12.30 גולד. 100 מטרצ׳ 73.9 ק׳ 11.30 גולד. 100 מטרצ׳ 76 ק׳ 12,15 גול.— (אללעס פער דרייא מאנאטע.)

האפער 6 גולד.

קוקורוץ נייער 5,40 גול. —

ווייצען פער פריה־יאהר 12,03 — 12,05 גול.

קוקורוץ באנאטער פער מאי־יוני 1881, 6.20 — 6,23½ גולד. —

האפער פער פריה־יאהר 6,30 — 6,35 גולד.

פעסטער שלאכטפיעה־מארקט. ביא דער אם 2־טען ה. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואכענמארקטע וואורדען 1087 שטיק גראָס־ אונד — קליין־פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאָן וואורדען פערקויפט : 10 שטיק שטיערע, פער שטיק פאָן 66 — 114 גולדען — 520 אָכסען דאס פאאר פאָן 184 — 345 גולד. 472 קיהע, דאס פאאר פאָן 140—250 גולד. 170 מעלק־קיהע דאס שטיק פאָן 80—186 גול. 80 שטיק ביפפעל, דאס פאאר צו 150—240 גול., — שטיק קעלבער, דאס שטיק פאָן — —— גולד. 961 שטיק שאפפע דאס פאאר —.— גול.— פרייזע פער 100 קילאָ : אָכסען־פלייש 51—54 גולד.— קוה־פלייש 46 — 49 גולד., קאלב־פלייש 70 — 90 גולד, ביפפעל־פלייש 44—47 גולד.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער : מאיר בר״י רייז.

לאָקאל־פעראָנדערונג

בעעהרע מיך, דען געעהרטען העררען רייזענדען בעקאנגט צו מאכען, דאס מיין היעזיגעס גאסטהויז, זייט 1־טען מאי רעסטויגאססע נ׳ 9 זיך בעפינדעט. אונד בין בעשטרעבט, זאָוואָהל מיט קוואַרטיער אלס גוטער קאָסט, ביללינ אונד סאָליד צו בעדיענען. וואס „כשרות“ בעטריפפט, קאנן מאן זיך ביא הרב הגאון נ׳ ראבבינער דער אָרטהאָדאָקסען געמיינדע איבער מיינע פערזאָן ערקונדיגען. — איך בעפּאססע איך מיך מיט אללען גאטטונגען אייפּטרענקען אים דער פראָוינץ — אונד נעבע איך אויסקינפטע איבער פראָצעססע, זאָוואָהל ביא דער קאָניגליכען טאפעל, אלס אויך ביים אָבערסטען געריכטס־האָף. הק׳ אליעזר ברוין.

פּרוכט־ אונד מעהל־פרייז־טאבעללע.

פּריכטע ווייצען	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרדאונגאריש׳ נייער	74	—.— —.—
" "	75	11.55—11.65
" "	76	11.75—11.85
" "	77	11.90—11.95
" "	78	12.——12.05
" "	79	12.15—12.25
" "	80	12.30—12.35
פעסטער באָדען	—	—.— —.—
" "	75	12.05—12.15
" "	76	12.25—12.35
" "	77	12.40—12.45
" "	78	12.50—12.55
" "	79	12.60—12.70
" "	80	12.75—12.80
טהייס	—	—.— —.—
" "	75	12.15—12.30
" "	76	12.40—12.50
" "	77	12.60—12.70
" "	78	12.80—12.90
" "	79	12.95—13.—
" "	80	13.05—13.10
וויסעלבורגער	75	12.15—12.30
" "	76	12.40—12.50
" "	77	12.60—12.70
" "	78	12.80—12.90
" "	79	12.95—13.—
" "	80	13.05—13.10

פּריכטע	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	10.30—10.05
נעריסטע מאלץ	62	—.— —.—
נעריסטע פיטטער	62	6.20—6.40
האפער	40	6.30—6.10
קוקוריץ באנאטער	75	5.30—5.40
אנדערע	73	5.10—5.20
הירזע	—	6.40—5.80

		פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פער אָקטאָבער	—.—
"	"	—.—
"	פריהיאהר	12.03
קוקורוץ	"	6.20
נעריסטע	"	—.—
האפער	"	6.30
"	"	—.—
רעפס	"	—.—

באללען־מעהל		פל.	קר.
נומער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	23	—
" 1		22	10
" 2		21	80
" 3		21	—
" 4		20	10
" 5		19	40
" 6		18	30
" 7		17	40
" 8		16	—
" 8½		14	20
שפּיריטוס : אלטע פעסטערע פרעסהעפע		36	25
" נייע קארטאָפפעל		35	—

קורז־טאבעללע פאָם 2. דעצעמבער.

געלדקורזע	פל.	קר.
זילבער־אגיא	100	—
דוקאטען	5	52
ענטערנאציאנאלע 8 גולדען גאָלד שטיק (20 פראנקס)	9	36
נאפאלעאנדאָר	9	36
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	—
20 מארקשטיקע	11	57
פאפּיערריבעל	1	20
לאָזע.		
1854־ער 4פערצענטיגע שטאאטס־לאָזע	122	50
1860־ער " גאנצע	131	25
דעטא " האלבע	134	—
1864־ער לאָזע צו 100 גולדען	171	—
דעטא " 50 "	171	—
ראאב רעגולירונגס־	29	—
טירקען־לאָזע	19	50
קרעדיט־לאָזע	181	—
בראָדיער־לאָזע צו 40 גולדען	39	—
דאָנוי־דאמפפשיפפארטס־לאָזע	104	50
אינסברוקער לאָזע	25	—
... לאָזע צו 10 גולדען	16	50
... לאָזע " 20 "	29	25
... לאָזע " 40 "	38	50
סאלמס׳ לאָזע " 40 "	37	—
ווינדישגרעטץ־לאָזע " 10 "	18	—
פאלפי־לאָזע " 40 "	50	—
קעגלעוויטש לאָזע " 20 "	22	—
סט.־גענאָיס לאָזע " 40 "	48	75

לאָזע	פל.	קר.
... לאָזע צו 20 גולדען	23	50
... לאָזע " 100 "	126	50
דעטא " 50 "	67	—
וואלדשטיין־לאָזע " 20 "	32	—
ווינדישגרעטץ־לאָזע " 20 "	42	—
אונגארישע פרעמיען־לאָזע צו 100 גולד.	109	75
... לאָזע	107	10
וויענער לאָזע	117	—
ווערטה־פאפּיערע		
אונגארישע גאָלדרענטע	109	35
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	97	50
טעמעשוואר־באנאטער	94	30
...	94	75
גאליציש	98	50
...	95	50
אונגארישע אייזענבאהן־אנלעהען	124	75
...	94	75
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 אינהאלב פערצענט	101	25
דער אונגארישען היפאָטהעקען־באנק צו 5½ פערצענט	98	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיטאנשטאלט צו 5 אינהאלב פערצענט	100	—
דעטא צו 6 פערצענט	105	—
דער פעסטער קאָממערציאל־באנק	101	25
דער אכטבאהן	85	60
דער נאָרדאָסטבאהן	147	50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

אין דער רעגיערונג ניכט ווייטער פֿאָרט קאָננטע! וויר ערזוכען יא נאָך היינטע הערךן ביטטוי, ער מאָגע וויעדער דיא רעגיערונג איבערנעהמען אונד דאצו זעהען, דאס ער עס בעססער מאכע; אבער ער בערופֿט זיך אויף זיין פֿאָרגעשריטטענעס אלטער אונד זיינע געשטאָרטע געזונדהייט. נון, וויר זינד אייך היער קיינע קינדער מעהר, אבער דארום ערקלערע איך מיך דאָך ניכט פֿיר צו אלט, טראָטצדעם איך שאָן פֿאָר זיעבען יאהרען מיינע זילבערנע האָכצייט געפֿייערט האבע, צור צייט אלס הערר ביטטוי נאָך יונג-געזעללע וואר. (דער יעטצט 60 יאהרע אלטע ביטטוי האט נעמליך ערסט פֿאָר 6 יאהרען געהייראטעט.) געשטעהען וויר נון איין, דאס ניכט דאס האָהע אלטער, ניכט דיא צערשטאָרטע געזונדהייט הערךן ביטטוי אן דער איבערנאהמע דער רעגיערונג פֿערהינדערן —, זאָנדערן דאס האלט איהן צוריק, דאס עס אין דען גליהענדען קאָהלען נאָך אימטער הייסע קאסטאניען גיבט אונד עס רייזער ליעבער זיעהט, ווענן זיך אנדערע דאראן דיא האנד פֿערברעננען.

צום שליססע וויל איך דען געגנערן דער רעגיערונג פֿאָלגענדעס זאגען: עס ווערע דער רעגיערונג גאר זעהר לייכט, ביא דען נעכסטען רייכסטאגס-וואהלען איינע נאָך גראָססערע מאַיאָריטעט צו ערהאלטען, אלס זיא יעטצט האט. גלייבען זיא מיר, עס גיבט 40 וואהלבעצירקע, דיא זיך אונס מיט אללער געוואלט אנביעטען אונד דיא גערנע צו אונס הערייבערקאָממען, ווענן וויר איהנען נור היע אונד דא מאנכע איהרער ביטטען ערפֿיללען וואָללטען. דער איינע ברויכט איינע אייזענבאהן, דער אנדערע איינען געריכטסהאָף אונד דער דריטטע איינע אוניווערזיטעט. — אונד וואס ווירדע אונס דיא ערפֿיללונג דיעזער ביטטען קאָסטען? זאגען וויר: איינע מיללאָן; נון, וואס טהוט'ס? הערר ביטטוי מאכט אונס אָהנעהין דען פֿאָרוואורף, דאס וויר דאס דעפֿיציט אום 12 מיללאָנען פֿערמינדערט האבען; וויר העטטען עס דאנן נור אום 11 מיללאָנען פֿערמינדערט. אונזערע געגנער האבען שאָן איהר גאנצעס שימפּפֿפֿילויער פֿערשאָססען, מעהר שימפּפֿען קאָננען זיא אָהנעהין ניכט מעהר. מאן בעשימפּפֿט אונס וועגען דער פֿיעלען שטייערן, דיא וויר דעם פֿאָלקע אויפֿערלעגען; אבער ניכט נור דיא וועהלער, זאָנדערן אויך וויר דעפּוטירטען מיססען יא אויך אין דיעזעם פֿערהעלטניססע שטייער צאהלען; וויר זינד אלזאָ עבענזאָ גוט אין מיטליידענשאפֿט געצאָגען, וויא דיא הערךן וועהלער. דיא הערךן גוטס-בעזיטצער קלאגען, דאס זיא אים שווייסע איהרעס אנגעזיכטעס ארבייטען מיססען, אום דיא שטייערן צו ערצייגען. איך מוס עבענפֿאללס מיט דעם שווייסע מיינער הענדע ארבייטען, אום גוט בעצאהלטע ווערקע צו שרייבען, דאמיט איך אויך שטייער צאהלען קאָננע. — אלזאָ, מיינע הערךן! זוכען זיא ניכט אימטער נאָך דער שלעכטען זייטע, זאָנדערן וואָללען זיא איינמאל אויך דיא גוטע זייטע הערפֿאָרזוכען, אונד איהר ווערדעט זעהען, דאס וויר דאָך ניכט זאָלכע רייבער אונד מאָרדער זינד, וויא עס דיא שווארץ-זעהער בעהויפּטען!" —

דיעזע רעדע ווארדע, וויא יעדע רעדע דעס בעריהמטען זיקאָ, מיט פֿיעלעם אונד לעבהאפֿטעם בייפֿאללע אויפֿגענאָממען.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(יודענ-פֿיינדליכעס אים פּרייסישען רייכסטאגע.) אין דער זיטצונג פֿאָם 3-טען דיעזעס שטעללטע דער יודענפֿרעססערישע דעפּוטירטע לודוויג דען אנטראג: „מאן מאָגע אללע שווינדעלהאפֿטען גרינדונגען צוזאממענצעהלען, דאמיט מאן ערפֿאהרע, דאס דיא מייסטען גרינדער דיעזער אונטערנעהמונגען אויס יודען אונד רעגיערונגס-פֿריינדען בעשטעהען!" — דיא רעגיערונג וויעז יעדאָך דיעזען אנטראג צוריק. פּראָפֿעססאָר ווירכאָוו טאדעלטע אויפֿ'ס שערפֿסטע דיא טהיילנאהמע דער שטודענטען אן דען יודענהעטצערייען. דער דעפּוטירטע סטראָוו נאננטע דען שטאָקער איינען „פֿינגלינג", דער נור דאס העטצען פֿערשטעהע; ער ערהיעלט היעפֿיר פֿאָם פּרעזידענטען איינען אָרדנונגס-ריף. דא זיך נון געגען דען פּרעזידענטען זייטענס דער פֿאָרטשריטטס-פּארטייא איין שטארקער שטורם ערהאָב, דער פֿאָן שטאָופֿער הערפֿאָרגעריפֿען ווארדע, וויעדערהאָלטע דער פּרעזידענט דען אָרדנונגס-ריף. דיא רוהע קאָננטע ניכט עהער הערגעשטעללט ווערדען, ביז דער דעפּוטירטע לודוויג זיינען יודען-פֿיינדליכען אנטראג זעלבסט צוריקצאָג. — מאן ערזיעהט אויס אללדעם, דאס דער קאמפּף געגען דיא יודען אים פּרייסישען רייכסטאגע נאָך אימטער ניכט צום אבשליססע קאָממען קאנן. דיא יודענפֿיינדע רוהען ניכט, יעדע זיך דארביעטענדע געלעגענהייט צו איינעם נייען שקאנדאל צו בענוטצען. מאָגליך, דאס אויך דיעזע דורך דיא ביסמארקישע ערקלערונג צור פֿאָרטזעטצונג איהרער אונווירדיגען אומטריעבע ערמונטערט ווארדען!

*(זעלבסטמאָרד אויס קינדליכער ליעבע.) אים אראד ווירד בעריכטעט: „דער רעגאַליען-פּעכטער, הערר י' מאנן אויס סעקודוואר, קאם דיעזער טאגע היעהער, אום זיינע קראנקע מוטטער צו בעזוכען. אלס ער דיא וואָהנונג זיינער מוטטער בעטרעטען וואָללטע, בעגעגנעטע ער אויף דער שטיעגע איינעם טערצטען, ביי דעם ער זיך איבער דאס בעפֿינדען דער קראנקען ערקונדיגטע. דיא אנטוואָרט לויטעטע: „זיא איזט פֿאָר איינער שטונדע געשטאָרבען!" דער זיינע מוטטער צערטליך ליעבענדע זאָהן וואר פֿאָן דיעזער נאכריכט וויא ניעדערגעשמעטטערט. קעהרטע זאָגלייך אום, גינג אינס האָטעל, וואָ ער גלייך נאָך בעטרעטונג דעס צימטערס צוויא שיססע געגען זיך אבפֿייערטע. ווענינע שטונדען דאראויף וואר ער טאָדט. עס איזט דיעס איין עבענזאָ זעלטענעס, אלס בעדויערליכעס ביישפּיעל קינדליכער ליעבע.

מר זוטרא II.

(פֿאָרטזעטצונג.)

דיא „קאָממוניסטען" ווערדען דאהער היינטע אלס שטאאטס-געפֿעהרליכע באנדען איבעראלל פֿערפֿאָלגט אונד איינגעקערקערט. דאָך דער שוואכקאָפּפֿיגע קאָניג קאָבאד, דער, וויא געזאגט, פֿאָן דען שווינדעלייען דער מאגיער זיך פֿערפֿיהרען ליעס, ערטהיילטע דען שטרענגסטען בעפֿעהל, דאס אין זיינעם שטאאטע דער גראָבסטע „קאָממוניסמוס", דיא גיטער- אונד ווייבער-געמיינשאפֿט, צו הערשען האבע: איין ווייזע-קאָניג, דער דיעזער טאָללהייזלערישען אונד פֿערברעכערישען אנאָרדנונג זיך ווידערזעטצטע, ווארדע דעס טהראָנעס בעריבט אונד אויס דעם לאנדע געיאגט.

מאן קאנן זיך נון דענקען, אין וועלכער לאגע דיא יודען דיעזעס רייכעס זיך בעפֿאנדען: דיא גיטער-געמיינשאפֿט העטטען זיא שאָן פֿערשמערצט. דיא יודען וואַרען זייט יע דאראן געוואָהנט, דאס מאן זיא דעס פֿערמאָגענס בעראויבטע. דאָך דיא ווייבער-געמיינשאפֿט — דאס קאָננטען אונד דורפֿטען זיא דאָך ניכט דולדען! דיא ריינהייט דעס עהעליכען לעבענס אונד דיא ריינהייט דער פֿאמיליע האבען דיא יודען אונטער אללען אומשטענדען צו וואהרען געוואוסט, זעלבסט ווענן זיא היעפֿיר איהר לעבען צום אָפּפֿער ברינגען מוסטען. דא מוסטע דאָך עטוואס געשעהען, אום דיא געפֿאהר אבצואווענדען. וואָהל האבען דיא גראָססען דעס רייכעס, וועלכע נאטירליך איהרע רעכטמעסיגען גיטער אונד איהרע אנגעטרויטען פֿרויען ניכט דעם ראָהען פּאָבעל איבערלאססען וואָללטען, איינמאל דען טאָללהייזלערישען קאָניג ערגריפֿפֿען אונד אין דען קערקער געוואָרפֿען. דאָך דאס נוטצטע ווענינ. דער ראָהע פּאָבעל, דער אויף פֿרעמדע גיטער אונד פֿרעמדע ווייבער שפּעקולירטע, בעפֿרייטע דען קאָניג אויס דעם קערקער, דער נונמעהר מיט נאָך גראָססערער וואוטה אויף דורכפֿיהרונג דער גיטער- אונד ווייבער-געמיינשאפֿט אין זיינעם גאנצען רייכע דראנג. —

אונד אין דיעזער האַרטען בעדרענגניס ער-

אויפֿריכטיג מיט אייך רעדען. ווענן דיא באָסהייט דיעזער לייטע געגען מיך געריכטעט איזט, זאָ זינד זיא נור דיא ווערקצייגע איינעס מעכטיגערן שורקען, אלס זיא זעלבער זינד."

„אונד דיעזער מעכטיגע שורקע הייסט ריכארד וואַרניא, ניכט וואהר? איך האבע איהן געסטערן געזעהען."

„„דען מיינע איך, הערר ווירטה!""

„דא נעהמעט אייך אום גאָטטעס וויללען אין אכט, ווירדיגער הערר טרעססיליאן; דיעזער וואַרניא איזט דער בעשיטצער דעס אנטאָן פֿאָסטער, דער פֿאָן איהם אונד דורך זיינע פֿערמיטטלונג דאס שלאָס בעקאָממען האט. אונד וואַרניא בעקאם וויעדער דיעזעס שלאָס פֿאָן זיינעם הערךן, דעם גראפֿען לעסטער. מאן זאגט, וואַרניא פֿערמאָג זעהר פֿיעלעס ביי דיעזעם גראפֿען — אבגלייך איך דען גראפֿען פֿיר איינען צו עהרענהאפֿטען קאַוואַליער האלטע, אלס דאס ער איהן אויף איינע זאָ באָזע ארט געברויכען וואָללטע, וויא דיא לייטע פֿאָן איהם זאגען — אונד דאנן פֿערמאָג דער גראף אללעס ביי דער קאָניגין, אונד איהר זעהעט, וועלך איהר אייך מיטטעלבאר צום פֿיינדע מאכען קאָננטעט!"

„„נון, וואס איזט צו טהון? איך קאנן דיא זאכע ניכט מעהר ענדערן.""

„זיא מוס אויף איינע אנדערע וויזע געענדערט ווערדען; (זאגטע גאָלינג) ריכארד וואַרניא איזט היער זעהר געפֿירכטעט; דאס פֿאָלק טרויט זיך וואָהל, פֿיעל באָזעס איבער אנטאָן פֿאָסטער צו זאגען, אבער דען נאמען וואַרניא געטרויט זיך ניעמאנד דאביא צו נעננען, טראָטצדעם יעדער וויים, דאס פֿאָסטער נור דאס טהוט, וואס איהם וואַרניא בעפֿיהלט. — אונד וואס דיא שאָנע דאמע אים שלאָססע בעטריפֿפֿט, זאָ גלייבע איך, דאס איהר פֿאָן דערזעלבען מעהר וויססעט אלס איך. יא, דיא ווייבער פֿיהרען וואָהל קיינע שווערטער, אבער שאָן אָפֿט פֿיהרטען דיא מיננער וועגען איינעס ווייבעס איהרע שווערטער געגען איינאנדער."

„„אללערדינגס ווייס איך מעהר פֿאָן דיעזער ארמען, אונגליקליכען דאמע אלס איהר, מיין פֿריינדליכער ווירטה, אונד אין דיעזעם אויגענבליקע בין איך זאָ פֿאָן פֿריינדען אונד ראטהגעבערן פֿערלאססען, דאס איך אייך גערנע צום פֿערטרויטען מאכען אונד אייך דען גאנצען הערגאנג דער זאכע ערצעהלען מעכטע, אום זאָ מעהר, אלס איך פֿאָן אייך איינע געפֿעלליגקייט צו ערביטטען האבע, ווענן מיינע געשיכטע צו ענדע איזט.""

„„מיין גוטער הערר טרעססיליאן! איך בין נור איין איינפֿאכער גאסטווירטה, בין ווענינ געאייגנעט איינעם הערךן וויא איהר זייד, איינען ראטה צו ערטהיילען; דאָך זאָ וואהר איך אלס ווירטה דורך רעכטליכעס מאס אונד בילליגע רעכנונג בעריהמט אין דער גאנצען נאכבארשאפֿט בין, זאָ וואהר גלייבע איך איין עהרליכער מאנן, אונד אלס זאָלכער וויל איך אייער פֿערטרויען ניכט מיסברויכען. רעדעט דאהער אָפֿפֿען הערויס, אלס ווענן איך אייער פֿאטער ווערע אונד האלטעט אייך וועניגסטענס פֿערזיכערט, דאס מיינע ניגיערדע מיט איינעם געהאָריגען גראדע פֿאָן פֿערשוויגענהייט פֿערבונדען איזט.""

נון ערצעהלטע טרעססיליאן (נעמליך פֿראנציסקא מעטרעס) דיא גאנצע געשיכטע פֿאָן אמיס ענטפֿיהרונג, וועלכע אונזערן לעזערן נעמעהר בעקאננט איזט. וויר וואָללען היער נור נאכמאלס וויעדערהאָלען, דאס טרעססיליאן אויך יעטצט נאָך ניכט וואוסטע, דאס אייגענטליך גראף לעסטער דער ענטפֿיהרער אונד דער מאנן דער אמי איזט; ער היעלט פֿיעלמעהר דען ריכארד וואַרניא פֿיר דען ענטפֿיהרער, וועלכער אבער נור דער העלפֿערס-העלפֿער דעס גראפֿען לעסטער וואר. טרעססיליאן שלאָס זיינע רעדע מיט דען וואָרטען: „„אמי פֿערשוואנד אויס דעם הויזע איהרער עלטערן, צו גלייכער צייט וואר אויך ריכארד וואַרניא אויס ליססאבאָן פֿערשוואונדען, אונד היינטע פֿאנד איך דיא גערויבטע אמי, אונד בעגעגנעטע אויך דעם שורקען וואַרניא. דיא פֿאָלגען היעפֿאָן קאָננט איהר אייך דענקען.""

„וויא קאָממט איהר אבער אויף דיא פֿערמוטהונג, דאס יענע דאמע היער אין דיעזעם שלאָססע פֿערשטעקט זיין מיססע?"

„„ווענן איך אייך זאגטע, דאס עס מיר איין זאָנדערבארער פֿראָפֿעט אנגעדייטעט האבע, ווירדעט איהר לאכען. דאהער וויל איך אייך איינען נאטירליכען אונד לייכטער פֿערשטענדליכען גרונד אנגעבען. איך האָרטע, דאס וואַרניא אין דיעזער געגענד גראָסע בעזיטצונגען פֿאָם גראפֿען לעסטער צום געשענקע בעקאָממען, צו וועלכען אויך דיעזעס שלאָס געהאָרט; איך קאם דעסהאלב היעהער, אונד האבע אן יענעם אבענד ביא דער אנקונפֿט אייערעס נעפֿפֿען זאָ מאנכעס ערפֿאהרען, וואס איך עבען ערפֿאהרען וואָללטע.""

„אונד וואָזו זייד איהר יעטצט ענטשלאָססען?"

„„איך בין ענטשלאָססען, מאָרגען איינען בעזוך אויף דעם שלאָססע צו ווידערהאָלען, אום איינע גענויערע נאכריכט פֿאָן אמי צו ערהאלטען, אלס איך זיא מאָרגענס ערהאלטען קאָננטע. איהר כאראקטער מיססטע זיך געגצליך פֿערענדערט האבען, ווענן מיינע וואָרטע גאר קיינען איינדרוק אויף זיא מאכען זאָללטען.""

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

13 יאהרען האט, קאָננטע אלל דאס אין דען 13 יאהרען ניכט פערבעססערן, וואס וועהרענד 20 יאהרע פערדאָרבען װאורדע. יענע עסטערדייכישע רעגיערונג האט זאָגאר דען אונגארן קיינע זאָ גראָסע שטייערן אויפערלעגט אונד וואר מיט דער עקסעקוציאָן ניכט זאָ שטרענג, וויא דיא געגענווערטיגע אונגארישע רעגיערונג. אבער אנשטאטט דעססען האט יענע רעגיערונג ריעזיגע אנלייהען אויפגענאָממען, אינד צוואר 611 מילליאָנען אין איינעם איינציגען יאהרע; פאָן דיעזער ריעזען-סוממע װאורדע קיין איינציגער קרייצער צו גונסטען אונגארנס פערווענדעט. אלס נון אונגארן פאָר 13 יאהרען איינע זעלבסטשטענדיגע רעגיערונג ערהיעלט, זאה זיך דיעזע גענאָטהיגט, דעם וויסטען לאנדע גוטע אונד ניטצליכע איינריכטונגען, וויא אייזענבאהנען אונד דערגלייכען, צו פערשאפּפען. צו איהרעם אונגליקע וואָרען דיא ערסטען צווייא יאהרע 1867 אונד 1868 גוט געראטהענע ערנטע-יאהרע; דיא שטייער-געלדער פלאָסען אין הילע אונד פילע איין; מאן גלייבטע, עס ווערדע אימער זאָ זיין, אונד מאן האטטע דאהער אנגעפאנגען, פילע זעהר קאָסטבארע איינריכטונגען פיר דאס לאנד אנצושאפּפען. וויר א ל ל ע, זאָוואָהל לינקע, אלס אייסערסט-לינקע, בעווילליגטען דאמאלס דיעזע ניטצליכען אויסגאבען, דאכטען ניכט דאראן, אָב וויר דיעזעלבען איך אין צוקונפט ווערדען אויספיהרען קאָננען. אונד אלס דאנן דיא מאגערען יאהרע געקאָממען, אונד וויר אין שולדען געראטהען זינד, דאנן פריילך קאמען דיא געגנער דער רעגיערונג אונד מאכטען איהר וועגען דיעזער שולדען ביטטערע פאָרווירפע. איך אויך געהאָרטע דאמאלס צור לינקען פארטייא, אונד דאָך איזט עס מיר היינטע ניכט לייד, דאס דיא זעלבסטשטענדיגע אונגארישע רעגיערונג בייא איהרעם אנטריטטע דיא צווייא געזעגנעטען יאהרע צור בעשאפּפונג זאָלך' ניטצליכער איינריכטונגען פערווענדעטע, דענן העטטע זיא דיעס ניכט געטהאן, זאָ ווערען וויר נאָך אימער דאָרט, וואָ וויר פאָר 13 יאהרען וואָרען.

דיא געגנער דער רעגיערונג האבען אין דיעזער זאכע איינע זעהר בעקוועמע אונד אנגענעהמע שטעללונג. זיא פערלאנגען, דאס דיא רעגיערונג אללעם נאָטהווענדיגע אנשאפּפע, אבער דאס היעצו נאָטהיגע געלד וואָללען זיא ניכט בעווילליגען. וועגן צום ביישפּיעל דיא וועהלער איינעם לינקען דעפּוטירטען איינע נייע אייזענבאהן אָדער איינען געריכטס-האָף ווינשען, דאנן קאָממען זיא צו איהרעם דעפּוטירטען, אונד דיעזער פיהרט זיא, אלס איינע גלענצענדע דעפּוטאציאָן מיט וייסען האנדשיהען, צום מיניסטער, וואָ זיא איהרע ביטטע, דיא זיא נאטירליך פיר בערעכטיגט האלטען, פאָרטראגען; דער מיניסטער איזט גערעכט אונד ערפּיללט נון איהרע ב י ט ט ע. נון אבער קאָסטעט דיעזע גפיּעהרונג דעם שטאאטע פיעל געלד, עס ווירד דאנן איינע נייע שטייער אויסגעשריעבען, אונד דא קאָממען ווידער דיא וועהלער כלאגענד צו איהרעם דעפּוטירטען. דיעזער פיהרט זיא דאנן ניכט מעהר רייך געקליידעט אונד אין וייסען האנדשיהען פאָר דען מיניסטער, דענן זיא וואָללען יא ארם ערשיינען. זיא בעגניגען זיך דאהער מיט שווארצען האנדשוהען. דיא וויס-בעהאנדשוהטען הענדע קאָננטען וואָהל נעהמען, אבער דיא שווארצ-בעהאנדשוהטען הענדע וואָללען ניכט געבען."

„יא, מיינע הערדען! וויר האבען פיעלע שולדען געמאכט, אונד וויר מיססען זיא יעטצט דורך שטייערן פערמינדערן. דיעזע לאסט רוהט שווער אויף דעם געגענווערטיגען געשלעכטע. אונזערע נאכקאָממען ווערדען שאָן ווענינער שולדען, אבער פיעלע גוטע איינריכטונגען פינדען."

„דיא הערדען פאָן דער אייסערסט-לינקען בילדען זיך איין, דאס זיא רעגיערונגס-פעהיג זיינען. איך וויס ניכט, אָב איך עס ערלעבען ווערדע, אבער איך מאָכטע דאָך גערנע איינען פראָפעטישען בליק אין דיא צוקונפט האבען, אום צו זעהען, וויא מיין זעהר געעהרטער פריינד, הערר העלפי (וועלכער היפט-אנפיהרער דער אייסערסט-לינקען איזט) אלס מיניסטער-פרעזידענט ווירטהשאפטען ווירד! זאָבאלד העלפי מיניסטער-פרעזידענט ווירד, פאהרט ער נאטירליך זאָגלייך נאך וויען אונד פערלאנגט זאָפאָרט דיא טהיילונג דער ארמעע. ער קעהרט דאנן צוריק אונד ערצעהלט פאָללער פריידע, דיא שוואבען אין עסטערייך וואָרען זאָ גוט, דיא אונגארישען סאָלדאטען פאָן דער געמיינזאמען ארמעע אויסצושיידען, זיא דען אונגארן מיט זאק אונד פאק צוריקצוגעבען, דאמיט וויר זיא זעלבסט ערהאלטען זאָללען. אבער שאָן ביים נעכסטען באָרשעט ווירדע מאן דאריף קאָממען, דאס דיעזע פריידע איינע זעהר טהייערע איזט. ביז יעטצט צאהלטע אונגארן נור 30 מילליאָנען צו דען ארמעע-קאָסטען, וועהרענד דיא ערהאלטונג דער אונגארישען סאָלדאטען 40 מילליאָנען ערפאָרדערן ווירדע. נון ווירד אבער הערר העלפי דיא אונגארישע זעלבסטשטענדיגע ארמעע אויף דענזעלבען קריעגס-טיכטיגען שטאנד שטעללען וואָללען, וויא דיא דייטשען אונד פראנצאָזישען ארמעען, גראָסארטיגע גרענצ-פעסטונגען אויפצופיהרען שטרעבען, אונד דאנן ווירד דאס דעפּיציט ריעזענהאפט אנוואכסען. איך בין זעהר נייגעריג, וועלכען ציבער הערר העלפי צור בעזייטיגונג דעם דעפּיציטעס אנווענדען ווערדע. איך פירכטע, ער ווערדע זיך נאך דען עגיפּטישען פלייששאפּפען צוריקזעהנען אונד רופען: קאָמם צוריק, טיסאָ, הילף מיר הערויס פאָן דיעזעם מיניסטער-זעססעל, לאססע מיך צוריק אויף מיינען לינקען פלאטץ, פאָן וועלכעם איים איך זעהר לייכט דאס שאפּפען דער רעגיערונג פעררייסען קאנן, דענן ניעדעררייסען איזט לייכטער אלס בויען! ווירד אבער קיין טיסאָ דא זיין, דאנן פאָהרט העלפי ווידער צוריק נאך וויען, קאָממט דאנן צוריק אונד זאגט: דער שוואבע איזט היטס, וויל ניכט נאכגעבען, אבער דער געשיידטע, נעמליך אונגארן, גיבט נאך. וויר וואָללען דאהער אונזערע גרונד-זעטצע פאָרלייפיג פאללען לאססען אונד זיא אין איינער בעססערן צייט ווידער אויפנעהמען. דאנן ווירד אבער דער שטורם געגען מיינען פריינד העלפי ערסט לאָזגעהען; ער ווירד דאנן דער מיניסטער זיין, אויף דען אם מייסטען געשימפּפט ווירד. איך ווערדע דאנן בעריימט צו מיינען פאָטערן איינגעגאנגען זיין, דענן איך בין קיין מעטהוזאלעם (משותלח), אום דאס צו ערלעבען!"

„נון לאססען וויר דיא אייסערסט-לינקען אונד ווענדען אונס צור שעניני-פארטייא: דיעזע פארטייא בעווילליגט וואָהל דאס בארשעט, בעווילליגט עס אבער ניכט דיעזער רעגיערונג, וויל זיא צו דערזעלבען קיין פערטרויען האט. גוט: ווארום וויל זיא אבער קיינע בעססערע רעגיערונג שאפּפען! ווארום וויל קיינער פאָן איהרער פארטייא צור רעגיערונג געלאנגען? וויל יעדער דאס שימפּפען לייכטער אונד בעקוועמער פינדעט, אלס דאס טהון אונד שאפּפען."—

„וויר, דיא וויר פריהער צור לינקען פארטייא געהאָרטען, וויססען ערסט יעטצט, דאס וויר שאָן געפאָפּפט װאורדען. עס וואר פאָר 6 יאהרען, אלס דער דאמאליגע מיניסטער-פרעזידענט ביטטי אין דער שלעכטען ווירטהשאפט ניכט ווייטער פאָרטקאָממען קאָננטע; עס וואר דא איין ריעזיגעס דעפּיציט, איינע נייע אנלייהע פאָן 153 מילליאָנען וואר אויפצונעהמען, דיא נייען איינלייבס-פערהאנדלונגען מיט עסטערייך שטאנדען בעפאָר, היעצו קאמען נאך דיא שוועריגקייטען דער באנק-אנגעלעגענהייט —, דא קאמען דיא הערדען פאָן דער רעכטען פארטייא אונד אויך דיא הערדען אייסערסט-רעכטען אונד זאגטען צו אונס געמעסיגטען לינקען: „וויססעט איהר וואס, וויר שענקען אייך דאס האָהע פערגניגען, קאָממעט אויך איהר איינמאל צור רעגיערונג; לאססעט אונס זעהען, וויא איהר אייך הערויסארבייטען קאָננעט!" מיין פריינד טיסאָ ליעס זיך איבערערעדען, איבערנאהם דיא רעגיערונג; ער מוסטע אלזאָ דיא היססען קאסטאניען אויס דעם פייער האָלען, אונד נון קאָממען דיא הערדען פאָן דער אייסערסט-רעכטען, נעמליך דער יעטציגען שעניני-פארטייא, אונד שפּיעלען זיך צו אונזערן געגנערן הערויס. אונזער היפט-געגנער אבער איזט יעטצט דערזעלבע הערר ביטטי, דער דאמאלס

פאָלליעטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(49-טע פאָרטזעטצונג.)

דרייאונדצוואנציגסטעס קאפּיטעל.

וויר וואָללען נון אינצווישען זעהען, וואס מיט טרעססיליאָן געשעהען, דעססען לעבען ווירקליך אין האָכסטער געפאהר וואר.

נאך יענעם קאמפּפע מיט לאָרד וואַרנייא קעהרטע טרעססיליאָן אין דיא הערבערגע דעם הערין נאָלינגס צוריק, וואָ ער זיך אויף זיינעם צימער איינשלאָס, פעדער, טינטע אונד פאפּיער פאָדערטע אונד דען וואונש אויססשפּראך: דען טאג איבער אללײן צו בלייבען.

אם אבענדע ערשיען טרעססיליאָן ווידער אים אָפפענטליכען גאסטצימער, מיכאעל לאמבורנע קאם אויף איהן צו, אום זיינע בעקאנטשאפט מיט איהם פאָרטצוזעטצען, טרעססיליאָן אבער וויעס, דען יאָהען מיכאעל איינע שיעטע פאָם לייבע פערנע צו האלטען, אינדעם ער דיעזעם זאגטע: „אונזערע בעקאנטשאפט איזט צו ענדע, הערר לאמבורנע, איך גלייבע, איך האבע אייך דיא צייט געניגענד בעצאהלט, דיא איהר מיינעטוועגען פערווענדעט האבט. וויר זינד נון קוויטט אונד וואָללען אין צוקונפט איינאנדער פרעמד בלייבען."

מיכאעל צאָג זיך אויך צוריק, ליעס אבער דען טרעססיליאָן ניכט אויסער אכט, בעאָבאכטעטע איהן פיעלמעהר מיט וואכזאמען אויגע; האט ער יא דעם לאָרד וואַרנייא אונד דעם אנטאָן פאָסטער פערשפּראָכען, דען טרעססיליאָן גענצליך אויס דעם וועגע צו שאפּפען.

נעגען 10 איהר אבענדס בעגאב זיך טרעססיליאָן ווידער אויף זיין שלאפצימער. ער וואר נאָך ניכט לאנגע אים בעטטע, אלס פלאָטצליך דיא טהירע אויפגינג אונד איין מאנן מיט איינער בלענד-לאטערנע אינס צימער טראט. טרעססיליאָן, וועלכער וויא אללע פאָרטוניגען אין מיטהיגער אונד טאפּפערער מאנן וואר, שפּראנג פאָן זיינעם בעטטע אויף אונד האטטע שאָן זיין שווערט ערגריפּפען, אבער דער איינגעטרעטענע מאנן ריעף איהם ענטגעגען:

„וויר ניכט זאָ ראש מיט איירעם שווערטע, הערר טרעססיליאָן! איך בין עס, איער ווירטה נאָלינגס!" — צוגלייך אָפּפנעטע דער ווירטה זיינע בלענד-לאטערנע, זאָ דאס איהן יעטצט טרעססיליאָן ערקענען קאָננטע.

„אבער (ריעף טרעססיליאָן בעפּרעמדעט:) איהר זייד יא גאנץ מאסקירט, הערר ווירטה, וואָצו דיעזע פערשטעללונג? אָדער איזט עס היער אין ענגלאנד זיטטע, דאס דיא ווירטהע אין שפּעטער נאכט-שטונדע אין דען שלאפצימערן איהרער געסטע מאסקירט ערשיינען?"

„הערר טרעססיליאָן! (זאגטע נאָלינגס) איך וויים זאָ גוט, וויא איהר, נאכטווירטה אין גאנץ ענגלאנד, צייט אונד אָרט פיר יעדעס דינג צו אונטערשיידען, אבער דא האט מיין שורקע פאָן נעפּפע אייך זאָ שאָרף בעוואכט וויא דיא קאטצע דיא מויז. איהר האבט דא דריבען אים שלאָססע מיט יעמאנדעם איינען שטרייט אָדער גאר איינע רויפּערייא געהאבט, עס שיינט מיר, דאס געפאהר בייא דיעזער זאכע איזט!"

„איי! איהר זייד צו פירכטזאם, וואס איינעם עכטען אלטען ענגלישען ווירטהע ניכט גוט צו געזיכטע שטעהט (זאגטע טרעססיליאָן) אבער וויא קאָממט איהר אויף דען איינפאלל, דאס איך מיט איינער יעמאנדעם אים שלאָססע איינען שטרייט האטטע."

„איך זאה איינען ראָטהען פלעק אן איירעם קיננבאקען, דער עהער פאָן איינעם שלאגע, אלס פאָן איינעם קיססע הערצוריהרען שיען. איך וואר דיא שנאללע איירעס שווערט-גירטעלס פערשאָבען: איהר וואָרעט בייא איירער ריקקונפט פאָללער אויפרעגונג, וואס דאריף דייטעט, דאס איירע האנד דיא בעקאנטשאפט מיט איירעם שווערט-גריפּפע ערנייערט האטטע."

„נון, גוט, צוגעשטאנדען, וויא קאָממט עס אבער, דאס איהר ערסט יעטצט אין דער נאכט וועגען דיעזער אנגעלעגענהייט מיך בעזוכעט? דער קאמפּף איזט יא נאך דעם מאָרגענס אויסגעפאָכטען װאָרדען אונד דיא געפאהר איזט פאָריבער."—

„דיא געפאהר איזט פאָריבער? מיט ערלויבניס! דאס געראדע מאכטע איך בעצווייפעלן. אנטאָן פאָסטער איזט איין געפעהרליכער מאנן אונד האט איינען האָהען בעשיטצער אם האָפע, דער איהם שאָן אפט בייא פיעלען זעהר וויכטיגען אונד פערוויקעלטען אנגעלעגענהייטען הערויסגעהאָלפען האט. איך זאגע אייך: מיכאעל לאמבורנע האט זיך בייא מיינעם הייזקנעכטע נעני ערקונדיגט, וואנן איהר אבגייעט אונד וועלכער ריכטונג איער וועג נעהמט. נון, בעקעננט אייך, אָב איהר היינטע מאָרגענס אים שלאָססע ניכט עטוואס געטהאן האבט, וועסהאלב דיא אייך אונטערוועגס אויפלויערן אונד אייך מיט איבערלעגענהייט ערגרייפען קאָננטען."—

„איהר זייד איין עהרליכער מאנן, פריינד נאָלינגס! (זאגטע טרעססיליאָן נאך קורצעם בעדענקען) איך וויל